

Q.N. 521, 4.

B. m.

CVR MVLT
EX
ERVDTORVM ORDINE

SINT INFELICES,
QVAERIT

ET

SOLLEMNEM DICENDI
EXERCITATIONEM

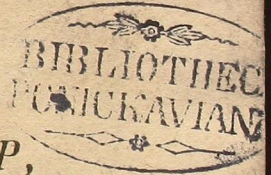

D. VI. OCTOBR. CLO IO CCLII. HORA II. POMER.

INSTITVENDAM INDICIT

CHRISTIANVS KNAPP,

PAEDAG. BERG. RECT.

MAGDEBURGI,

EX OFFICINA IOANNIS CHRISTIANI PANSÆ.

9.

ANNO 1711

IX

ERUDITORVM ORDINE

SINT INTELLECTUS

QUALITER

ET

SOLAMEN DOCTORVM

EXERCITIA TIONEM

ANNO 1711

IN

CHRISTIANVS KNAPP

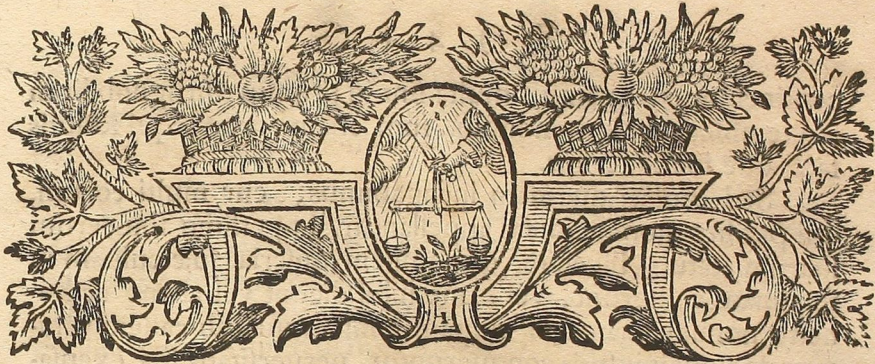
PAEDAGOGVS

IN

MAAGTSTADT

EX OFFICINA IOHANNIS CHRISTIANI

§. I.

Plerique eorum, qui se in eruditorum numerum aggregant, hoc id facere consilio videntur, vt præcipuam felicitatem adipiscantur, certam illam & legitimam, vt putant, doctorum hominum possessionem. Hæc opinio de largissimis eruditionis stipendiis numerosissimas fecit tam claræ ciuitatis legiones. Ac si ex eo iudicamus, quod plurimi, qui vnâ aut alteram doctam domi habent imaginem, eruditionis titulum, tamquam generis nobilitatem a maioribus partam, tuentur; multæ familiæ istam, in felicitate impetranda, eruditorum prærogatiuam vsurpassè putandæ sunt.

Nos quidem illam de felicitate, certa eruditionis comite, quæstionem non omnem disputabimus, atque ab exemplis eorum, qui suis calamitatibus peruulgatæ istius opinionis veritatem auctoritatemque suspectam reddiderunt, plane nos

continebimus: quamvis multa sint in promptu tum ignobilium atque obscurorum hominum, tum etiam eorum, qui scriptis factisque inclaruerunt.

Sed causas quasdam indagabimus, cur multi eorum, qui publico nomine docti appellantur, in pessimo sint rerum suarum statu. Illi enim, qui omnem miseriae suae culpam in fortunam conferunt, vel plane nihil dicunt vel alieno ac honesto nomine suam ipsi culpam confitentur, ab eadem vanitate, de cuius iniustitia conqueruntur, peruersitatis suae excusationem petentes ad eiusque fidem ac tutelam confugientes. Ab ipsa istorum hominum natura, conditione & vitae studiis consiliisque, istae fortunae offensiones, isti casus acerbi, quos accusant, profiscuntur.

§. II.

Multi, si consultius agere voluissent, de litterarum studiis omnino non cogitassent, si nimirum, quibus ingenium mentemque acrem ac vigentem aliasque animi & corporis virtutes, ad opus litterarium tractandum necessarias, natura negauit. Sunt memoria vel nulla vel infirma, ingenio frigido, iudicio heberi, praeterea valetudine sessionis cogitationisque impatientissima. Sed quia forte ab incunabilis studiorum sacris dicati fuerunt, aut quia auia, matertera aliisque sagacibus mulierculis ita videtur, necesse est, hos ineptos homines doctorum numero adscribi &, velint, nolint, eruditam adire rem publicam. Nonne hi iam eo tempore, quo difficilem eumque inanem studendi conatum habent, infelices ac miseri dicendi sunt, quod & in cassum eamque ob causam maiori cum molestia laborant & florem aetatis perdunt, in quo, si ad aliam artem animum appulissent, veram rei publicae inseruiendi facultatem nancisci potuissent? Sed, nisi imprudenter captum consilium mutant, maior eos atque acerbior manet miseria.

Nam

Nam aut in turpissimo otio atque in summa paupertate vitam consumunt, aut si Spartam aliquam per nefas occupant, administratio illius ipsis ignominiosa est, funesta & calamitosa aliis.

§. III.

Quamvis nullum studiorum genus sine satis bonis atque idoneis animi facultatibus possit tractari, multum tamen ad impetrandam sapientiam in quouis genere interest, quibus quisque sit animi inclinationibus ac voluntatibus, aut quibus ingenii partibus instructior. Si quis in eo disciplinarum genere operam collocare cogitur, a quo ipsius natura profus abhorret, quid ille in tam ingrato & alieno negotio proficiet? Aut si alius omiſſa ea arte, ad quam diuinitus factus fictusque est, aliam amplectitur, quæ vel difficilior sit, quam ut ei par esse queat, vel præcipuæ indolis parti non consentanea; quos ille vel pertinacissimi laboris fructus tandem habebit? Alii ad res ingenio subiectas sunt aptiores, alii ad eas, in quibus iudicio opus est, alii ad ea, quæ in obscuritate ac solitudine disci possunt exercerique, non nullorum illustrior diuinioreque ratio amplissimum campum, in quo se iactet, postulat. Hæ ab ipsa natura distributæ prouinciæ non permutandæ sunt, sed sua cuique rite administranda, ut omnibus cæpta prospere succedant.

Fateor equidem, multas difficultates diligentia & intentione animi inductione posse superari; at natura tamen, cui vis illata est, semper reclamabit eaque subinde repetet, quæ cum ipsa consentiunt. Ponamus aliquem, qui, quam inuita Minerua tractat artem, ad eam exercendam muneri alicui præficatur. Num is ea, qua decet, sollertia atque industria muneris sui partes implebit? num illa studia persequetur, quibus nihil præter victum ac titulum quæsiuit? Neglectis his illa potius amplexabitur, ad quæ se a natura inuitatum sentit.

Si audire liceret, quo quidam erga eam, quam profitentur, scientiam essent animo, detestantes eam vel saltem contemnentes audiremus aliasque omnes illi multo antepponentes. Quantis cum molestiis & ærumnis huiusmodi vitæ munus, animo ingenioque contrarium, sit coniunctum, vnusquisque facile coniciet.

§. IV.

Maiorem dixerim eorum numerum, qui, quum studia & per se honesta ac laudabilia, & persona indoleque sua non indigna elegerint, in iis tamen non optima ratione versantur. Eas artes ac disciplinas, per quas, tamquam per vnã regiam & communem viam, ad singulas disciplinas eundem est, discere plane non curant: nullas linguas, nullam historiam, nullas antiquitates, nullam intelligendi, iudicandi, argumentandique rationem comprehendunt; quibus auxiliis destituti in reliquis omnibus eruditionis partibus hærent & toties istius defectus mala sentiunt, quoties se ad obeunda professionis suæ officia commouent. Ita si propositum vitæ susceptumque consilium tenere eique satisfacere volunt, nulla in vita eorum est molestiæ ac sollicitudinis intercapedo. Ergo miseri sunt atque infelices.

Qui igitur ad eruditionem solidam ac perfectam eiusdemque tam iucundum quam fructuosum vsum adspirant, illi rurpem istam leuitatem atque ignauiam fugiant, qua vulgus studiosorum ista omnia præterit, generosoque omnis humanitatis cultu barbariei in eruditorum rempublicam ingruenti nauiter obstant.

§. V.

Ingratis ac sterilibus principiis multæ disciplinæ prætextæ sunt, & hoc in more nostro positum est, vt iniucundis, quæque nullam habent proximæ utilitatis speciem, prætermisissis, ad iucundiora vberioraque transfiliamus. Hæc in eruditione magni
mali

mali est origo. Nam qui non his quasi gradibus ad rerum maximarum cognitionem adscendunt, sed altioris scientiæ admiratione capti cito euolare conantur, hi neque veram de rebus illis grauissimis sententiam animo vñquam concipere neque firmis eam probare & confirmare rationibus possunt. Semper summa & extrema moliuntur, numquam ad ea penetraturi, nisi falsam istam viam remensi iter suum a iustæ viæ capite repetierint. Sed pauci hoc sunt animo, vt ex eo gradu, quem se summo cum honore adscendisse sibi persuadent, descendere & ab initiis profecti ad finem peruenire, quam in perpetuis infirmæ & languidæ eruditionis incommodis atque anxietatibus versari & æstuarè malint.

Quidam in nulla omnino studiorum parte ordinem ac viam obseruant, sed quidquid occurrit, primum, medium, extremum; proximum, remotum; cognatum, alienum, id rapiunt ac deuorant. Quod quanto suo malo faciant, & quam turpiter tempus operamque perdant, non necesse est dicere.

§. VI.

Omnes partes vniuscuiusque disciplinæ quemadmodum ab vno ductæ sunt initio & ad vnum finem spectant, sic etiam vt coniunctæ & arctissime inter se coherentes tractandæ sunt, & ex vnaquaque circumspectandum est tum ad eas, quæ antecedunt, tum ad sequentes. Quod qui non curant, illi neque singulas perfecte cognoscere, neque quomodo altera alteram pariat aut confirmet videre, neque omnibus recte vti possunt. Attamen hanc partium & articulorum omnium complexionem, quæ mente & memoria fieri debet, vix a paucis curari videmus. Ceteri aut omnia abiiciunt, aut ardentés discendi cupiditate ad singula tantum summo studio feruntur & sedulitatem magis, quam prudentem diligentiam, probant. Omnia corradunt; non colligunt, non numerant, non ordi-
nant:

nant: ac si ipsis singulorum constat ratio, tamen hærent in uniuersis. Sæpe illis accidit, vt, si sint theologi, in sacris quæstionibus; si iuris consulti, in causis ciuilibus; si philosophi, in variis disputationibus, ineptissimas definitiones, interpretationes absurdissimas cudant ac nihil fere tempori, personæ causæque scienter accommodent. Quas ineptias qui contemtus, qui risus comitentur, facile suspicabimur.

§. VII.

Multos respublica litteraria habet bonos satis, fideles ac laboriosos ciues, qui iusto ordine summaque diligentia omnia tractant, & nihil eorum, quæ audiunt quæque legunt, vniquam præterfluere sinunt, quod non cupide arripiant & fortasse etiam animo ita, vt proponitur, comprehendant ac memoria sæptum firme teneant. Finge tibi, eos omni alicuius disciplinæ ambitu potiri, omnes definitiones, diuisiones, sententias, quæstiones, argumenta etiam ad probandum magno numero inclusa animo tenere. Hæc omnia qui tam fortiter didicerunt & quidem, quod posuimus quodque maximum est, nihil non probatum dimiserunt, sed maxima omnes fere propositiones argumentorum copia firmare valent, nã! ab illis non est quod desiderari possit amplius. Sed si vacuo ac libero animo totam eorum discendi rationem doctrinæque fundamenta inspiciemus, multa adhuc circa ea nobis quærenda occurrent. Num recte intellexerunt omnia, quæ memoriæ beneficio recitant? Si intellexerunt, num certo perfecteque cognouerunt, vera esse? Nihil, inquam, assumimus, nisi argumentis stabilitum. Ergo hoc vultis, vos verissimam habere earum rerum scientiam, quarum argumenta quædam dumtaxat, plerisque satis facientia, audiueritis ac tenueritis. Sed num argumenta ista ponderastis etiam, quæ religiosissime complexi estis? Si ponderastis, num, quantum licebat per rationem, an quantum solebant alii,

alii, ponderastis? Num subtilissima seueriffimæ rationis statéra examinata probastis?

Hoc multos impedit, ne constantem, stabilem & veram scientiam consequantur, quod, quum discendi capiunt consiliū, omnes disciplinas, tamquam ex omni parte perfectas numerisque omnibus absolutas, supersticiosa cum veneratione adorant, nec de earum dubitare laudibus licere putant. Numquam illis in mentem venit attendere atque animaduertere omnia, ut ea, quæ in medium afferantur omniumque iudiciis subiiciantur, non quæ omnium applausu excipi necesse sit. Melius illis sine dubio discendi negotium succederet & puriorem vtilioremque scientiam consecuturi essent, si eam non emerent tamquam mercem quamdam, a perfectissimis artificibus iam fabricatam omnique admiratione dignissimam; sed si ita ad opus litterarium tractandum accederent, ut si ab ipsis noua rerum scientia, quæ nondum exstitisset, ex certis principiis inuenienda esset. Quod quum paucissimi faciant, plerique non possunt non eruditionis supersticiosa & male concocta vel ignorantia miserabilis vitia per omnem vitam sentire.

§. VIII.

Quum omnes mortales non sibi tantum sed etiam aliis se natos esse debeant cogitare & hac conditione viuant, ut communes vtilitates, quantas possint, in medium afferant; docti præ ceteris omnibus ad suum officium hoc pertinere existiment. Plenam enim eruditionis notionem si cogitatione informare conamur, eam esse oportet perfectiorem facultatem publicas & communes vtilitates amplificandi, ornamentaque humanitatis omnia eadem continentur. At fatendum est, maximum doctorum numerum discessisse ab hac excellenti eruditionis notionem, eamque nuda rerum quarundam scientia de-

B

fui.

finiuisse. Hinc vulgo videmus ea negligi, quæ ad efficientiam doctrinæ, nostris aliorumque vsibus præbendæ, pertinent. In vniuersum non discunt neque animum suum, neque omnes suas rationes, neque alios, quibuscum eos locus aut officium coniunxit, prudenter moderari. Ita enim sunt incuriosi in suis aliorumque & vitiis & virtutibus obseruandis, vt nec se nec alios perfecte cognoscant, nedum recte ac salutariter tractent se vitæque socios. Se ipsum aliosque scite tractandi artem meditatione animi nititur, tum consuetudine & institutis. Isti autem, vel suis studiis sepulti vel voluptatibus oppressi & tamquam ebrii, neque ratione exquirunt, quid sibi aliisque debeant, neque publicam eamque honestam consuetudinem moderatricem sequuntur; quia non prouident, quanta illæ humanitatis elegantix in omnibus vitæ muneribus, & præsertim in eruditorum officiis, emolumenta facturæ, & quanta ipsi, qui illis non studuerint, mala atque incommoda excepturi sint.

Sed est etiam ars quædam singularis, qua arte eruditi viri doctrinam suam ad communes vsus aptare debent. Illa rerum scientia, quæ eruditio appellari solet, est quædam quasi materia, per se quidem bona, sed quodammodo informis, cui ars & manus artificis adhibenda, quæque pro vsuum varietate variis modis fingenda est. Non conducit, locis omnibus, iisdem verbis, quibus audiueris, eodem ordine, iisdem subtilitatibus dogmata proferre; sed mirabiliter atque infinitis modis enuntiatio varianda, & loco, tempori, personis, ingeniis causisque accommodanda est, vt neue pro inepto habearis, neue omnem perdas operæ fructum. Quo plenius omnia dogmata animo percepta sunt, quoque diligentius loca, personæ, ingenia hominum & alia eiusmodi obseruantur animoque repræsentantur, eo facilius ratio aliqua

aliqua reperitur, qua ratione alii rerum ipsis necessariarum cognitione sint impertiendi.

Quamuis hæc proferenda & recte adhibenda eruditionis ratio prorsus sit necessaria, nisi omnem eruditionem vanam & frustra acquisitam esse volumus, tamen in tanto doctorum numero paucos reperimus, qui eam calleant. Ita multorum oratio absfona est, qui omnibus locis iisdem verbis sapientiam suam prædicant, vt iure sapientiores haberentur aliisque vtiliores, si ista non didicissent, quibus non modo tam insulse vtuntur sed etiam sanam rationem opprimunt.

§. IX.

Nihil ergo eorum, quæ gratam eruditionem ac vere vtilem facere possunt, didicerunt: Contra ea innumeris vitiis & putidis dementibusque moribus omnis illorum vitæ actio scætet. Ista vitia, vel naturæ ipsorum & ingenio propria, vel ex educatione domestica & scholastica leuitate assumta, tantum abest, vt cum prætexta ponant, vt ea potius cum ipsis adolescentibus fingendos & bono publico formandos minime omnium idoneus esse solet. Nullum enim in academiis est institutum, quod ad feritatem hominum, a quibus totæ ciuitates humanitatem debent accipere, tollendam ipsosque ad mitiorem ac decentiorem vitam perducendos aliquo modo valeat; cum varia sint instituta, quæ vix ac ne vix quidem ad compescendam eandem feritatem & ab aliorum capitibus auerendam valent. Quæ quum ita sint, abesse non potest, quin scædissimorum exemplorum copia vim maximam, exemplis propriam, habeat ad animos ac mores fere omnium magis magisque corrupendos. Vtinam ne multa vel leuiter ac petulanter vel fordide & impie dicta, bonis moribus ac vitæ integritati contraria, multorum scelerum semina in multorum animis existerent!

§. X.

Hæc vitiorum disciplina, cui ipso studiorum tempore sunt dediti, plerosque a sapientiæ studio abducit. Sed fac, aliquos, quamuis malos, quamuis afotos, multum in litteris proficere; cum ceteris tamen experientur mala ante actam vitam consequentia. Nemo vmquam vitiis prorsus impune feruiuit: idque etiam hi verum esse suo exemplo probare coguntur. Spero, quosdam ex iis mentem mature mutatu- ros omnemque vitæ honestatem sectaturos esse. Hi igitur non gustabunt fructus patratorem scelerum acerbissimos? Certe gustabunt tunc, quum vitæ male actæ conscientia renouabitur, quum animi prauitas, consuetudine peccandi corroborata, intus tumultuabitur & quauis data occasione ipsos vel summa ratione resistentes vexabit, quum vires corporis animique facultates peccando debilitatas sentient. Qui autem ne hoc quidem faciunt, vt consilium mutent, illi eo miseres sunt, quo magis continuata vitia nocent.

In hac barbara ac scelerata vitæ ante actæ ratione plerosque eruditos, qui de fortunæ iniuriis conqueruntur, primam calamitatum suarum causam, conscientia indice, inuenturos esse puto. **Quin** etiam optimi & honestissimi viri, qui nunquam immanibus illis vitiis fuerunt dediti, multa tamen mala sæpe sentiunt, quæ sibi scholasticæ & academicæ vitæ leuitate atque imprudentia præpararunt merueruntque.

§. XI.

Ne illi, qui has, quas in medium protuli, calamitosæ eruditorum vitæ causas sua dignas consideratione putabunt, effectum earum parum deprehendant, moneri eos necesse est, ne illos tantum putent calamitosos esse, qui peracto tempore, litterarum studiis tractandis concessio, nullam Spartam, quæ victum præbeat, nanciscuntur, aut quibus non
maximi

maximi honores habentur. Fortuna multo plura tela habet, quibus homines infectetur, vel vt rectius dicam, multo plures amaritudines ex ante actis & ex susceptis vitiis enascuntur.

Nihil saepe malis & indoctis hominibus facilius est, quam largiendo, assentando aliisque artibus, vel negligentiam, vel ignorantiam, vel prava studia patronorum in suos vsus conuertere ab iisque, quas quarunt, prouincias impetrare. Ac saepe propter bonorum raritatem in eligendis iis, quibus munera concedantur, non quaritur, qui sint optimi, sed qui minus mali. Ita fit, vt permulti rem tum ciuilem tum sacram administrandam accipiant, quos meliores aptioresque cuperemus. Num hos putamus facinorum ante patrum atque inertiae poenam effugisse, iisque perfecte frui, quae probitatis eruditionisque praemia esse debent? Hoc illis ita videri potest, qui vel in titulis atque externa specie omnia ponunt, vel istorum hominum statum non propius considerant. Sed eos miseros esse, facili opera docebimus. Nam eam personam agere coguntur, quam tueri nequeunt: aegre dignitatem simulant, quam non habent, excarnificant sese, sentientibus atque indignantibus aliis. Officii munera exsequentes facere non possunt, quin ipsi de se cogitent seque arguant ac reprehendant. In omni parte muneris suam deprehendunt incertitiam atque infantiam, infinitasque offendunt difficultates. Ii, quibuscum ipsis est negotium, siue inferiores sint siue superiores, sensim detectis & cognitis ipsorum vitiis, spem de ipsis conceptam abiiciunt & in contemptum, fastidium atque odium mutant. Si qui etiam ex isto malo genere, ingenio adiuti, res suas mediocriter administrant, tamen animi ipsorum ac vitae conditio, quae publicis muneris actionibus opposita est, omnem harum fructum perdit. Quare quid sit, cur tam multi in variis reipublicae partibus frustra vel etiam malo publico laborent, si modo

modo laborant; aliquam certe eiusmodi causam inuenies. Miseri profecto & nimium miseri, ex quorum inceptis nihil nisi malum rei publicæ potest existere! Quo quis est ineptior aut vitiosior, eo sæpe etiam ambitiosior. Hinc multi, ignorantia ac prauitatis suæ sibi conscii, clamando, conuiciando, tumultuando aliorum aduersus se reuerentiam exigunt, quidam etiam libris conscribendis magnam meritorum famam quaerunt. Vtrique in seuerissima prudentium iudicia incidunt, vel rixas excitant turpissimas.

§. XII.

Non dubito dicere, multis ea, quæ meruerunt, domi suæ nasci & digna factis eaque perpetua parari supplicia. Vxor mala; vel stolidi nimis, vel nimis sagax & versuta; vel auara, vel luxuriosa; rei domesticæ negligens, dissoluta, sordida, rixosa! Liberi feri, contumaces, malitiosi, decoctores, scelerati, agrestes, stupidi, spectaculo publico nati! Hi bona omnia deuorant & tamquam Furia patrem familias dies noctesque exagitant summamque rei familiaris angustiam & confusionem efficiunt, illo sæpe non modo non resistente, sed suo etiam viuendi genere exemplum dante.

Ecce miseri! qui eo, quod cupidissime quaesierunt, tormenta sibi pararunt omnium crudelissima. Ecce Tartarus, voluptariis ac libidinosis hominibus dignissimus!

§. XIII

Facile concedo, quosdam non tanta sua culpa in istas incidisse calamitates: Sed plerique tamen, quamuis cetero qui boni ac laudabiles, huius suæ miseriae familiaris quodam modo effectores fuerunt aut adhuc sunt: & contendere auisim, si omnia omnium occulta cernere & præterita cum præsentibus coniungere possemus, cum fortunæ statum, quo nunc vtuntur, cum omni eorum vitæ statu animique conditione perfecte

perfecte conciliatum causasque miseriarum in illis rebus, quas aut fecerunt aut omiserunt, inuentum iri. Has causas si non numquam in hominibus notis inuestigaremus, magnam agendi prudentiam & faciliorem diuini numinis, a quo saepe ob causas longe alias mala ista immitti dicuntur, excusationem operæ pretium haberemus.

§. XIV.

Nulla neque causis infelicitatis, neque effectis causarum exempla expressiora adiunximus, quod & nimis longum & superuacaneum fuisset. Nam qui se probe nosse & ex malis istis euadere omnino cupiunt, illi hæc pauca, quæ notauimus, vel sine exemplis intelligent ac suis aliorumue exemplis ipsi illustrabunt: Qui autem his a nobis expositis uti nolunt, illi ne maxima quidem exemplorum copia docebuntur, & semper habebunt, quod obiciant. Quis hoc non obseruauit, qui suis opinionibus, suis consiliis, suis institutis plane confidunt, eos nullis neque orationibus neque libris, quamuis longis, quamuis absolutis, conuinci & ab errore ad veritatem conuertere posse? Si qui contra ingenuo veritatis amore capti sunt, quamuis ea ipsorum voluntatibus aduersetur, nonne eos vel tribus verbis, quæ veritatem ostendunt, ad hanc propius inspicendam amplexandamque allici videmus?

§. XV.

A pædagogii nostri ciuibus hæc, quæ differui, diligentius lectitari & serio expendi maxime cupio. Ad summa bona se quotidie vocatos atque omnibus recte iudicandi & bene beateque viuendi præceptis instructos sciunt. Horum omnium iam, si volunt, & in posterum sapissime recordentur eaque tum in litterarum studiis, tum in moribus omnique vitæ ratione constantissime sequantur. Audiant nos, non temere nec dubitanter prædicentes, præceptorum istorum contemtionem

nem eos non inultam ablaturus esse, qui suo ingenio suisque opinionibus, quam rectis ac probatis consiliis, obsequi malint.

Vtinam oculis vestris, Carissimi Ciues! cunctam istorum malorum molem, quorum vobis causas sapissime ostendimus, subiicere possimus! Quam cupide quantasque gratias agentes, non tantum veræ rationis consulta sed diuinæ etiam clementiæ, quæ per Christum malis omnibus auerruncatis perfectam nobis salutem reddidit, sanctissimas auctoritates audituri quamque parato veneraturi essetis obsequio!

§. XVI.

Sex primi ordinis ciues, academiam cum schola nostra propediem commutaturi, publica suæ diligentiæ specimina dicendo dabunt: *GEORGIUS FRID. MERZDORF*, Elbau. Magdeb. *BERNHARD. AVG. DE KROSIGK*, eques Magdeb. *CAROLVS CHRISTIANVS CLAVS WITZ*, Martisburg. *IO. LVDOV. KVHN*, Magdeburg. *IOACH. HENR. LEMKE*, Megalopol. & *CAROLVS FRID. VBBELOHDE*, Magdeburg. Quorum summam ad studia litterarum ingenii dexteritatem, diligentiam, eruditionem, morum commoditatem ac modestiam merita laude impertimus, eosque ad veram & humanæ & Christianæ felicitatis notionem, quæ in ipsorum animis grauissimis sæpe verbis impressa est, studia sua omnia vitamque omnem constanter directuros esse speramus. Qui ex illis, ut cœperunt, Christo fidem habebunt eiusque sapientissimam disciplinam sine exceptione sequentur, hi in consummatissima felicitate certissime habitabunt.

§. XVII.

Patronos, Fautores & Amicos pædagogii nostri reuerenter officioseque rogamus, ut horum aliorumque ciuium nostrorum orationes sermonesque cras benignissime audiant.

IOACH.

IOACH. HENR. LEMKE, Deum ex diuinis libris, quam ex ratione, rectius cognosci docebit, germ.

CAROLVS CHRISTIANVS CLAVSWITZ, eosdem diuinos libros laudabit, quod doceant, in morte Christi saluari acquiescendum esse, carm. germ.

LYDOV. WILH. DIESMANN, Waldecc.

FRID. GOTTLIEB GOESING, Gorlic. Lufatus,

FRID. IACOBVS HINCKE, Afsan. &

IO. ANDREAS DANIEL NEUBAVER, Mansfeld. in philosophia tum veterum tum nostrorum veram animi tranquillitatem inueniri negabunt, dialogo lat.

VALENT. FRID. GERICKE, Palæomarch. Carolum M. dicet ad religionem eruditionemque ab interitu vindicandam excitatum & in summum imperii fastigium euectum fuisse, germ.

BERNH. AVG. DE KROSIGK, Carolum M. Alexandro Macedone digniorem iudicabit, qui Magnus appelletur, carm. germ.

HENR. AVG. DE VELTHEIM, eques Magdeb. de symbolo, quod Carolo M. tribuitur, quædam commentabitur, gall.

ADOLPHVS LYDOV. WILHELMVS, Comes a Sayn & Wittgenstein,

CAROLVS WILH. LYDOV. EMIG. L. B. DE CORNBERG, Westph. &

IEREM. LVD. DE VIGNY, eques Berol. in paucis vim eorum symbolorum, quibus vtantur, cognosci dicent, gall.

HENR. DIETER. WEDDE, Palæomarch. rationes quasdam afferet, cur Caroli gentem fortuna tam cito deseruerit, lat.

CAROLVS FRID. VBBELOHDE, ea bona, quibus Europa reliquas orbis terrarum partes antecellat, Christianæ religioni deberi probabit, ital.

10. *ANDREAS NIEMANN*, Hadmersleb. Magdeburg.
bombycum historiam enarrabit, germ.
10. *LVDOVICVS KVHN*, bombyces eorumque opus re-
ligiosius considerabit, angl.
- CAROLVS VLRICVS DE DRIBERG*, eques Megalop.
- FRID. WILH. LEOP. DE BORCK*, eques Pomer.
10. *FRIDERICVS FELDMANN*, Berol. &
10. *GEORGIVS FRID. WEISBECK*, Halberstad. de
communi bombycinorum vsu in contrarias partes dispu-
tabunt, germ.
10. *AVGVSTVS STILCKE*, Magdeburg. Ægyptiorum
regum, qui pyramides exstruxerunt, vanitatem ridebit,
carm. lat.
- ERNEST. AVG. CHRISTIAN. STRASSER*, Saalfeld.
10. *FRID. STOEFFLER*, Magdeburg.
- IYSTVS CHRISTIANVS LVDOV. SCHELLWITZ*,
Thuring. &
- VALENT. GOTTFR. SCHNAKENBURG*, Palæo-
march. de architectura tignaria different, germ.
- GEORGIVS FRID. MERZDORF*, diuinum illud præ-
ceptum, quod in Pf. CXIX. comm. IX. exstat, sibi &
commilitonibus suis commendabit & cum ciuibus vna
abituris salutem Bergæ postremum dicet, carm. germ.
10. *FRIDERICVS FABRICIVS*, Schœnbec. Magdeb.
de amicitii in academia caute instituendis perorabit, dis-
cessuris fausta omnia ominabitur & maximas beneuolis
auditoribus gratias aget, germ.

P. P. BERG. III. NON. OCT. A. C. cIo Io cCLII.

Uria

Aria

Zu der ersten und zweyten Rede.

Dir folgt mein Auge, hellre Spur!
 In deinem Glanz wird der Natur
 Verblüchener Schein mir blaß und trübe.
 Gott kommt! Sein Gang ist Recht und Licht,
 Und Gnade strahlet sein Gesicht
 Auf Menschen, die in Dämmerungen
 Mit Irthum und Verzeiffung ringen.
 O Mensch, verbirg dich länger nicht!
 Fühl ihn als Schöpfer und als Liebe,
 Mit Blut erkaufte Creatur!

Nach der dritten Rede.

Duett.

Beruhigung:	}	O sanfter Friede!
Unruhe:		
Beruhigung:		Nun darf ich dich nicht länger missen!
Unruhe:		Wenn wirst du doch mein Herz durchfließen?
Beruhigung:		Mein Wünschen ist gestillt in dir:
Unruhe:		Ich seufze Tag und Nacht nach dir!
Beruhigung:		Du stimmst mir den Gesang vergnügter Lieder:
Unruhe:		Ich irre schüchtern auf und nieder,
Unruhe:		Von Seufzen müde.
Beruhigung:		O sanfter Friede!

Nach

PK Ta 829

x 33626

20

Nach der sechsten Rede.

Vor dem sich Welt und Himmel schmiegt,
Dem Herren ist das Reich bereitet;
Der mit den Donnern seines Thrones streitet,
Durch Liebe siegt.

Bald sammlet sein Panier der Streiter Menge,
Er kommt in triumphirendem Gedränge;
Der Feind erliegt.

Nach der zehnten Rede.

Die Hoffnung schafft den Heldensinn,
Mich sicher in die Gruft zu legen.
Mein dürrer Staub, der einsam schweigt,
Nährt da der Ewigkeit entgegen,
Bis ihre Morgenröthe steigt.

Ich sterbe, edler aufzuleben;
Mein Raupenstand ist bald vorbei:
Denn werd ich mich, verklärt und frey,
Mit Schwingen in die Höhe heben
Ins Hallelujah hin.

Nach der zwölften Rede.

In dir, mütterliche Erde!
Schlaf ich, wenn ich sterben werde;
Junge Wyrten, schmückt mein Grab!
Denn werft, wenn ein Freund erscheinet,
Und mir rüft und ängstlich weinet,
Eure Schatten mild herab.

Zum Beschluß.

Saugt, blinde Thoren, nur am Staube,
Laßt euch der Sinnlichkeit zum Raube,
Genießt und wünscht aufs neu mit jedem Nu:
Mein Glück ist Gott! Mein Wunsch der Himmel!
Fern von mir! Rasendes Getümmel!
Ich walle still den Ewigkeiten zu.

* * * * *

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

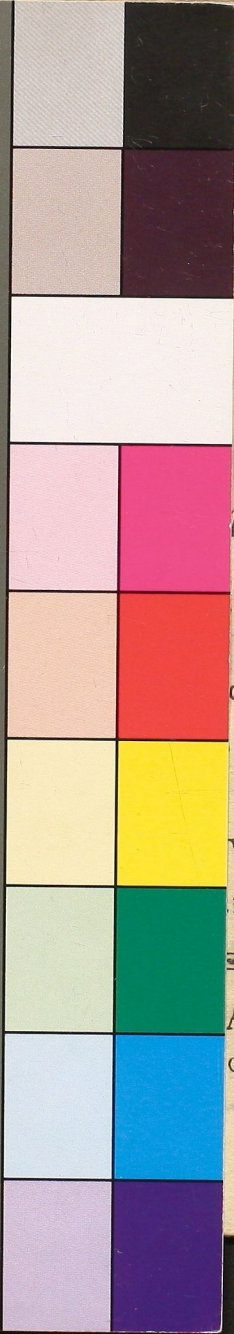
Red

Magenta

White

3/Color

Black

B. m.

VR MVLT

EX

ORVM ORDINE

INFELICES,

QVAERIT

ET

INEM DICENDI

ITATIONEM

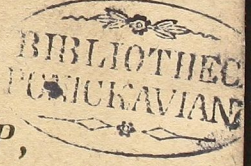

CLIO CCLII. HORA II. POMER.

VENDAM INDICIT

IANVS KNAPP,

DAG. BERG. RECT.

AGDEBVRGI,

IOANNIS CHRISTIANI PANSAE.

9.